

ДОРОЖНЯ КАРТА: РЕФОРМУВАННЯ РЕГУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЦТВА, ОБІГУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ

Зміни, що вносилися до законодавства про оподаткування алкогольної галузі та регулювання виробництва і обігу алкогольних напоїв, стосувалися, в основному, ставок акцизного податку та запровадження додаткових заходів контролю за легальними і сумлінними виробниками. Всі перелічені заходи стосуються виключно легальних виробників і фактично мають єдиний наслідок – збільшення долі нелегального ринку алкоголю. І це на тлі фактичної відсутності успіхів у боротьбі з нелегальним обігом алкоголю, який сягнув 40% від загального обсягу обігу. Подальше зволікання із запровадженням заходів, спрямованих на детінізацію ринку алкоголю, загрожує повним занепадом галузі.

ОПИС ПРОБЛЕМИ:

МЕТА РЕФОРМИ:

ПІДГОТУВАТИ ПРОЕКТИ ЗМІН ДО ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ВИРОБНИЦТВО, ОБІГ ТА ОПОДАТКУВАННЯ АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ З МЕТОЮ УСУНЕННЯ НЕВІДПОВІДНОСТІ ПОРЯДКУ УЗГОДЖЕННЯ ТА СПЛАТИ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ З АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ ТА СПРОЩЕННЯ ДОСТУПУ НА РИНОК АЛКОГОЛЮ.

ЗАВДАННЯ ДОРОЖНОЇ КАРТИ:

- 1 Усунення невідповідності порядку узгодження та сплати податкових зобов'язань з акцизного податку.
- 2 Розробка змін до чинного законодавства з питань ліцензування виробництва та обігу алкогольних напоїв з метою спрощення доступу на ринок.
- 3 Підготовка рекомендацій щодо порядку маркування алкогольних напоїв марками акцизного податку.

ОСНОВНІ ЗАХОДИ, ЯКІ МОЖУТЬ БУТИ РЕАЛІЗОВАНІ СИЛАМИ ГО «ІПР»:

Розробка змін до Закону «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» з метою збільшення конкуренції на ринку алкогольних напоїв та усунення обмежень у доступі до ринку алкогольних напоїв невеликих та регіональних виробників алкогольних напоїв.

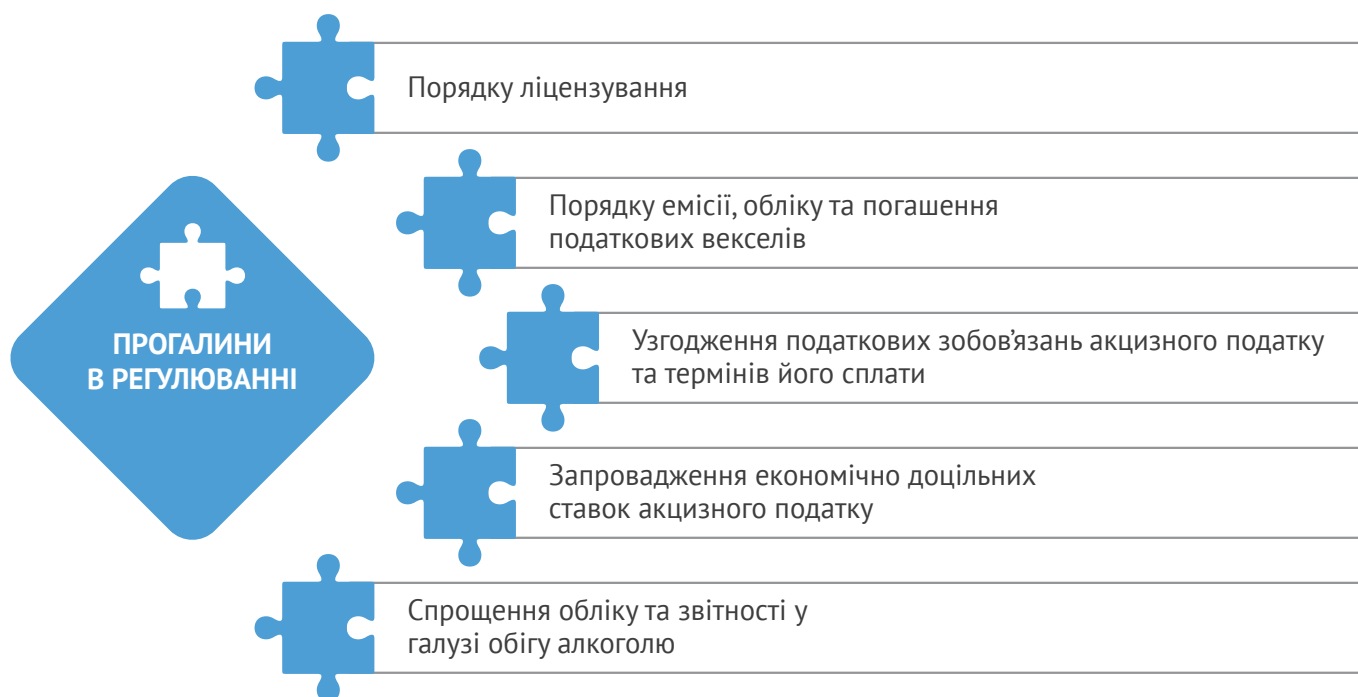
Аналіз чинного законодавства про ліцензування виробництва та обігу алкогольних напоїв.

Розробка рекомендацій щодо маркування алкогольних напоїв марками акцизного податку.

Аналіз чинного порядку нарахування та сплати акцизного податку з алкогольних напоїв.

Розробка проекту змін до Податкового кодексу України щодо справляння акцизного податку з алкогольних напоїв з метою усунення невідповідності порядку узгодження та сплати зобов'язань з акцизного податку з алкогольних напоїв.

ОГЛЯД УРЯДОВИХ ІНІЦІАТИВ

УРЯДОВІ ІНІЦІАТИВИ	ВПЛИВ НА ЛЕГАЛЬНИХ ВИРОБНИКІВ	ВПЛИВ НА ТІНЬОВИЙ ОБІГ
Підвищення ставок акцизного податку	Збільшується податкове навантаження, зменшується попит на продукцію	Збільшується попит на дешевий фальсифікат
Запровадження нових форм звітності	Збільшено витрати часу на підготовку звітності. Ускладнено ведення обліку	Жодного
Запровадження ТН-алкоголь	Збільшено витрати часу на оформлення перевезень	Жодного

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ЗМІН ДО ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ В ЧАСТИНІ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ (ДЛЯ АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ)

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ:

Передбачений ст. 225 Податкового кодексу порядок сплати акцизного податку фактично запроваджує передоплату акцизного податку зі спиртних напоїв. Подібна ситуація, на тлі загострення економічної кризи, подорожчання кредитних ресурсів та загальної рецесії у галузі, ставить легальних виробників на межу виживання.

Асоціація виробників алкоголю висуває вимогу збалансувати зміст та форму акцизного податку, як непрямого податку з обігу. Сплата акцизного податку авансом не дає очікуваних позитивних результатів щодо наповнення бюджету, при цьому вимиває обігові кошти підприємств, позбавляючи їх можливості адаптації до погіршених економічних умов.

ІПР виступає за запровадження практики ЄС в частині сплати акцизного податку, виходячи із вимог статті 7 Директиви Ради 2008/118/ЄС від 16 грудня 2008 року про загальний режим акцизних зборів, відповідно до якої акцизний податок виникає у момент випуску для споживання. Це, в свою чергу, усуває невідповідності норм Податкового кодексу в частині визначення: дати виникнення податкових зобов'язань, об'єкту оподаткування та бази оподаткування акцизним податком.

При цьому очевидно є необхідність перехідного етапу, який дозволить збалансувати скорочення надходжень від акцизного податку на першому етапі запровадження нового порядку сплати податку.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ:

Чинний порядок ліцензування встановлює окрему плату за ліцензію на право виробництва алкогольних напоїв (у розмірі 780 грн на рік) та на оптову торгівлю (вартістю 500 000 грн на рік). При цьому отримання виробниками алкогольних напоїв окремої ліцензії на оптову торгівлю алкогольними напоями суперечить самому змісту терміну виробництва алкогольних напоїв, який включає всі технологічні стадії та реалізацію алкогольних напоїв. Штучне відокремлення оптової реалізації алкогольних напоїв від їхнього виробництва має наслідком виключно створення фінансового бар'єру в доступі на ринок алкогольних напоїв. Особливо очевидною недоцільністю подібної практики стає, якщо врахувати, що пиво також належить до алкогольних напоїв за визначенням. Таким чином, створено істотну перешкоду в доступі до ринку малих та регіональних виробників, а також підґрунтя для тіньового обігу алкоголю, зокрема пива та міцних алкогольних напоїв, виготовлених невеликими виробниками.

На сьогодні з боку уряду вживаються заходи, спрямовані на спрощення доступу до ринку виробів та виробників медових алкогольних напоїв. Верховною радою було прийнято Закон «Про внесення змін до Закону України "Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів" щодо оптової торгівлі алкогольними напоями, виготовленими з власного виноматеріалу (не придбаного)". Проте внесені зміни носять неконкурентний характер та створюють умови для зловживання через розмивання терміну «медовий алкогольний напій», визнаючи можливість використання при його виготовленні етилового спирту, що суперечить також європейській практиці. Подібні зміни не вирішують проблему в цілому, а лише поліпшують становище окремої категорії виробників.

За таких обставин ІПР вважає доцільним спростити доступ до ринку алкогольних напоїв, знизивши вартість ліцензії на право оптової торгівлі до 250 000 грн. на рік, а також усунути необхідність придбання оптової ліцензії виробниками алкогольних напоїв.

При цьому необхідно забезпечити прозорі правила атестації виробництва алкогольних напоїв для отримання ліцензії на виробництво. Правила повинні гарантувати безпеку алкогольної продукції для споживача і унеможливити створення штучних перешкод з боку контролюючих органів, для чого доцільно закріпити вимоги до виробництва законодавчо, шляхом внесення змін до Закону «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів».

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ:

На сьогодні чинні декілька нормативних актів, які регламентують порядок маркування алкогольних напоїв марками акцизного податку:

- Закон № 481/95-ВР від 19.12.1995 «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»,
- Указ Президента № 849/95 від 18.09.1995 «Про запровадження марок акцизного збору на алкогольні напої та тютюнові вироби»,
- Постанова КМУ № 1251 від 27.12.2010 Про затвердження Положення про виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів,
- Податковий кодекс.

При цьому, існуючий порядок не забезпечує належного контролю за обігом алкоголю та відзначається своєю неефективністю в частині замовлення, придбання та застосування марок акцизного податку. Застосування марок акцизного податку із зазначенням безпосередньо на самих марках інформації про розмір сплаченого податку, регіон виробництва тощо, є застарілим та вимагає попереднього замовлення марок акцизного податку – за два місяці до фактичного їх отримання. В умовах нестабільного ринку, частої зміни розміру акцизного податку та форми самих марок акцизного податку, подібний порядок не лише спричиняє зайві незручності виробникам, але іноді призводить і до фінансових втрат, коли оплачені марки акцизного податку не можуть бути отримані та використані виробником.

Слід відзначити, що останні зміни до Закону «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» (згідно із Законом N 1638-VII від 12.08.2014р.) частково усунули проблеми із витратами на придбання марок акцизного податку у разі зміни їхньої форми, законодавчо встановивши право виробників використовувати раніше закуплені марки акцизного податку. Проте, це не вирішує інших проблем, пов'язаних із маркуванням алкогольних напоїв.

Сучасні технології дозволяють уникнути необхідності прив'язки інформації про алкогольні напої до форми і змісту марки акцизного податку.

До марок акцизного податку варто висувати лише дві вимоги: унікальність кожної марки акцизного податку та захист марки від можливого підроблення. Унікальність марок акцизного податку дозволяє забезпечити формування цифрового коду. Захист від підроблення марок впливає на вартість такої марки. В той же час, із унікальним цифровим кодом може бути пов'язана будь-яка інформація про алкогольний напій, яка необхідна контролюючим органам для контролю за обігом алкоголю. При цьому нанесення додаткових відомостей на саму марку акцизного податку не є необхідним. Більше того, за необхідності, марка акцизного податку може бути прив'язана до штрихового кодування, яке наноситься на алкогольні напої.

Запровадження нового порядку маркування повинно відповідати інтересам не лише контролюючих органів та виробників алкогольних напоїв, але і споживачів. Для цього інформація, прив'язана до цифрового коду марки, повинна бути доступною для необмеженої кількості зацікавлених осіб. Тобто, база даних щодо акцизних марок повинна бути повністю відкритою. Більше того, в перспективі доцільно автоматизувати контроль за обігом алкоголю шляхом зчитування цифрового коду марки акцизного податку під час реалізації алкогольних напоїв у роздрібній мережі.

Запровадження електронної системи маркування алкогольних напоїв вимагає технологічного переобладнання виробництва алкогольних напоїв, що передбачає фінансові інвестиції. Проте, очікуваний позитивний результат від модернізації порядку маркування виправдовує витрати на його запровадження. Крім того, частково питання інвестицій може бути вирішене за рахунок залучення світових компаній, які спеціалізуються в галузі виготовлення захищеної друкованої продукції і цифрового кодування та прагнуть увійти на ринок України.